

ILLUSTRATIE FADI NADROUS

Het aantal jongvolwassen rokers daalt maar niet

TABAK Paffen verliest aan populariteit, maar de groep 20 en 24-jarigen rookt stug door. Waarom? Vijf vragen aan een expert.

Isabel Baneke
REDACTIE BINNENLAND

Het aantal rokers tussen 20 en 24 jaar blijft onverminderd groot. Dat blijkt uit cijfers van het RIVM en het Centraal Bureau voor de Statistiek: vorig jaar rookte bijna een op de drie begintwintigers. Vijf vragen aan Marc Willemsen, bijzonder hoogleraar tabaksontmoediging aan de Universiteit Maastricht en onderzoeker bij het Trimbos-instituut.

Roken was toch op zijn retour?

“Inderdaad. Het totaal aantal volwassen rokers daalde de afgelopen vijf jaar van 26 naar 22 procent en er zijn nu bijna geen minderjarigen meer die dagelijks een sigaret opsteken.

“Roken wordt naar de marges verbannen. Dat komt onder meer omdat sigaretten steeds duurder worden. Ze worden niet meer zichtbaar aangeboden in de winkel, vanaf augustus is roken op schoolpleinen en campussen verboden en na oktober worden de verpakkingen neutraal, dus zonder kleurtjes en grote merknamen. Het hippe gaat er langzaam maar zeker vanaf.”

Hoe komt het dan dat 20- tot 24-jarigen door blijven paffen? De afgelopen vijf jaar veranderde het percentage in die groep amper.

“Het is een consistentie die ik met lede ogen aanzie. Juist voor begin twintigers is het belangrijk om te stoppen met roken, we zien namelijk dat de tabaksverslaving er rond die leeftijd insluipt. Van gelegenhedrooker steek je ongemerkt plots elke dag een sigaret op en voor je het weet kom je er niet meer vanaf.

“20 tot 24-jarigen zijn jong, ze hebben geen gezondheidsklachten en denken dat ze altijd nog kunnen stoppen. Een deel doet dat uiteindelijk ook, maar de meeste stoppers zitten in de groep middelbare leeftijd. Mensen wachten er veel te lang mee. Ondanks alle maatregelen zijn we er niet goed in geslaagd jongeren te verleiden hulp te zoeken voor het stoppen met roken.

“Een andere, misschien nog wel belangrijkere verklaring voor het hoge percentage rokers onder deze groep is marketing. De tabaksindustrie trekt alles uit de kast om juist jongvolwassenen aan te moedigen om te roken. Zij zijn makkelijker te verleiden dan volwassenen en die leeftijdsgroep is de toekomst, de volgende generatie rokers.”

Welke trucs trekt de tabaksindustrie uit de kast voor deze groep?

“Via sociale media. Zo benadert de industrie influencers die op Instagram en YouTube veel volgers hebben. Die betalen ze om foto's te plaatsen waarop ze een bepaald

product roken, zoals een elektronische sigaret.”

Tabaksproducten promoten is toch verboden?

“Het lastige is dat in de Europese en Nederlandse richtlijnen maar weinig over reclame op internet staat. En op internet, maar ook in films en series, worden sigaretten subtiel in beeld gebracht. Het merk wordt niet expliciet getoond, het publiek ziet alleen dat iemand rookt. Het is dus geen échte reclame. Maar het normaliseert roken natuurlijk wel.”

U wilt juist dat roken uit het zicht verdwijnt. Hoe krijgt de maatschappij dat voor elkaar?

“De eerste stap is om influencers en filmproducenten bewust te maken van het feit dat ze moreel niet goed bezig zijn. Met de wapenindustrie willen ze toch ook niet worden geassocieerd? Ingewikkeld is dat het moeilijk te achterhalen is of, wie en wat de tabaksindustrie betaalt aan invloedrijke mensen. Tabaksfabrikanten gaan geniepig te werk, je stuit al gauw op dichte deuren.

“Ook jongeren zelf moeten wakker worden. We moeten ze beter doen inzien dat roken écht verslavend is, dat wordt gebagatelliseerd in deze groep. Het zou helpen als we de prijzen voor pakjes nóg verder omhoog gooien en de verkoop van sigaretten op internet, waar je zelf je leeftijd kunt invullen, zouden verbieden. Met een combinatie van maatregelen moet het lukken die percentages omlaag te krijgen.”

Europa beschermt landbouwgif, in plaats van de bijen

MILIEU De EU-lidstaten blijven maar dralen met strenger beleid voor landbouwgif. Kritiek klinkt van allerlei kanten.

Onno Havermans
REDACTIE DUURZAAMHEID & NATUUR

Zeven jaar geleden stelde de Europese autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) al voor de regels aan te halen, maar er gebeurde niets. Morgen staat een afgezwakt voorstel van EFSA ter discussie in Brussel. Intussen kwam de Europese Rekenkamer al met stevige kritiek. Ook milieubeschermers zijn boos.

Nadat uit onderzoek was gebleken dat veel landbouwgif schadelijk is voor bijen en daarmee voor het hele ecosysteem, ontwikkelde de EFSA in 2013 een zogeheten Bee Guidance. Uitgangspunt voor dit ‘bijenrichtsnoer’ is dat gewasbeschermingsmiddelen moeten worden getoetst op het effect voor de bestuivers en niet op de noodzaak voor de landbouw. De Europese Commissie heeft deze richtlijn echter nooit vastgesteld, omdat de lidstaten er onderling niet uitkwamen.

Vorig jaar is de EFSA gevraagd om een aanpassing en die ligt morgen en vrijdag voor tijdens een bijeenkomst van het zogeheten Permanent Comité. Tegelijk buigen de lidstaten zich over het voorstel om het gebruik van enkele gifstoffen te verbieden, zoals de schimmelbestrijder mancozeb die in Nederland op grote schaal wordt gebruikt. Bij dierproeven is aangetoond dat mancozeb hormoonverstorende eigenschappen heeft en neurologische afwijkingen zoals de ziekte van Parkinson veroorzaakt.

Voor de nieuwe leidraad moeten de EU-lidstaten kiezen uit vier opties: het oude plan waarin een bijenvolk met hooguit 7 procent mag krimpen, zodat de koningin met een verhoogde eitjesproductie het volk

kan herstellen. Tweede is het idee van de producenten van bestrijdingsmiddelen, genoemd Beehave, waarin een sterfte tot 30 procent een ‘natuurlijk verschijnsel’ heet. Dan is er nog een optie waarin alleen staat dat het volk op termijn moet overleven. Als laatste de optie waarin een percentage van de bestuiving overeind moet blijven.

Milieubeschermingsorganisatie PAN Europa klaagt dat het richtsnoer louter uitgaat van honingbijen. Hommels zouden al moeite hebben om te herstellen bij sterfte van 7, laat staan 30 procent. Wilde bijen vallen buiten de boot. “Bij deze soort zijn het de moeders die eropuit gaan”, legt Hans Muilerman van PAN uit. Hij verwacht dat de lidstaten kiezen voor de optie van het be-

‘Grote kans dat er van de bescherming van bijen weer niks terecht komt’

drijfsleven. “Grote kans dat er van de bescherming van bijen weer niks terecht komt.”

De Europese Rekenkamer ECA stelde begin dit jaar al vast dat de EU en de individuele Europese landen schromelijk tekort schieten bij het terugdringen van pesticiden.

Die kritiek herhaalde de ECA vorige week in een rapport over de bestuivers. Samengevat: Europa beschermt zijn bijen slecht.

DE VERDIEPING 8|9
Bestrijder van het gemaksgif

WADDENZEE

Nieuwe worm op wad is plaag voor oesters

In de Waddenzee heeft zich een nieuwe, exotische worm gevestigd, die een probleem kan worden voor oesterkwekers. Dat schrijft een groep Duitse en Nederlandse biologen in het wetenschappelijk tijdschrift *Marine Biodiversity*. De worm, die tot vijf centimeter lang kan worden, maakt gaatjes in de dikke schelp van oesters, om daar vervolgens in te gaan wonen. Aan de binnenkant van de schelp eindigt dat gaatje in een soort zwarte blaas, die uiteindelijk kan openbarsten en zo de binnenkant van de oester vervuult. “De worm komt van oorsprong uit Azië”, zegt een van de auteurs, marien bioloog David

Thieltges van het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) op Texel. “Mogelijk is hij met transport van gekweekte oesters meegekomen.”

Inmiddels heeft de worm zich aan de Atlantische kust van Noord-Amerika gevestigd en ook in de Waddenzee. Thieltges: “Dit kan een probleem worden voor Duitse en Nederlandse oestertelers. Bestrijden gaat niet meer lukken. In Amerika beperken oesterkwekers de schade door hun schelpen op tafels onder water te laten groeien, al werkt dat niet altijd.” Bij laag water vallen de schelpen dan droog, de wormen kunnen daar niet tegen. TROUW